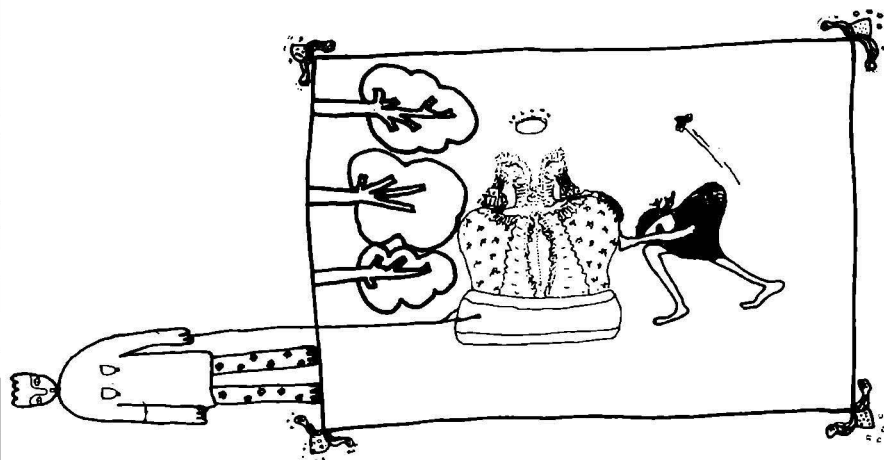

Ironia vine și împinge vraja spre un exces eliberator: reflectarea în oglindă se inversează, întépe să schimonosească: gândirea se distanțează de ea însăși, conștiința se desprinde de imaginea ei; Narcis este dezlegat, eliberat de fascinația muritoare. Căci propriul lui chip i se înfățișează ca „obiect ridicol”.

George BANU

Iuliana Vîlsan aparține în mod natural modernității concepute azi ca permanent refuz al limitelor și cult al comunicării între arte. Separația e acum arhaică și căutarea autonomiei vetustă. Totul dialoghează, se altoiesc corpuri străine, se îngemănează practici vecine. Teatrul, pictura, sculptura.... Nimic nu e pur, totul e în mișcare, instabil și permanent. Iuliana Vîlsan navighează cu grație în aceste teritorii nedefinite unde balizele au dispărut. Cărei arte îi aparține? Ce caută? Unde? Ea e un electron liber ce nu se teme de rătăcire.

Prima întâlnire, lângă Mihai Măniuțiu, și el atras atunci de extinderea teatrului. Formația, știam, îi era de plastician, dar funcția imprecisă. Ea era peste tot și niciunde. Din zori până noaptea târziu. Devoțiunea îi era totală, dar identificarea imposibilă. Era deschisă și această disponibilitate avea putere de contagiune a unui surâs de copil. Plasticiana care era hărăzită solitudinii găsea astfel o comunitate, nu era singură, ci integrată și asimilată. Și acesta era sensul profund al prezenței sale: depășirea însingurării. Lucrul alături de alți artiști, puțin străini, dar totuși, înrudiți, o terapie. Și cine știe, o formare.

Apoi, într-o noapte, la Weimar, fața ei de „pitic” luminos m-a înspăimântat. Lividă și epuizată, ea surâdea încă, dar cu ce preț... o aripă neagră plutea asupra ei. Mi-a fost frică. Ochiul, acest ultim adevăr, nu se stinseseră și acum încă nu i-am uitat. Acolo, printre prieteni care se despărteau, dincolo de boală, ei dădeau o lecție de curaj.

Un an mai târziu, la Cluj, împreună cu Mihai Măniuțiu, Iuliana Vîlsan concepea ceea ce, pentru mine, rămâne cea mai neuitată instalație teatrală. *Uitarea*, text-eseu ce-l semnasem, se juca în fața unei imense săli de teatru, populată doar

de mirese, imobile și perfecte. Asistență fantomală. Alb de cununie și lințoliu de prințesă. O viziune plastică și un teatru al minții. O pecete de neșters. Dar, până la urmă, mi-am spus atunci, culoarea uitării nu e tocmai albul... aceeași ca și a începutului? Așa, cercul se închide și extremele se cunună. Instalația de la Cluj avea puterea definitivă a unei metafore absolute. Secretă și persistentă.

Altundeva, pe paginile unei cărți de Mihai Măniuțiu sau în atelierul ei, i-am văzut „operele minuscule”, termen ce parafrazează titlul unei culegeri intitulată „Vieți minuscule”. Când se desenează o linie nesigură, când pe un fond albastru apare o broderie de altădată, petice de vis, grafitti lirice. Ca desenele lui Miró la care mă gândesc acum, ieșind de la vernisajul retrospectivei sale. Iuliana Vîlsan are ceva din minimalismul sentimental pe care marele catalan l-a impus nu singur, spune el, ci pornind de la economia lui Hokusai. Sunt familii artistice care se constituie în timp și ai căror membri se luminează reciproc. La Iuliana Vîlsan, ca și la Miró, minimalismul nu e sistematic, auster și teoretic, ci ludic. Jocul, mereu jocul... ea știe să se joace în viață și în artă. Pe un fond însă de exigență pe care pudic îl ascunde.

La Iuliana Vîlsan, în tot ceea ce face, dincolo de dispoziția artistului, recunoaștem etica artizanului, gustul pentru adevăratul produs din implicarea până la capăt, tacit și modest, în fiecare act, în fiecare culoare și gest. Iuliana Vîlsan e un amestec de ușurință și concentrare: și astfel din nou se apropie Miró. Ca el, lucrând, ea ne încurajează și se încurajează. *Ne suntem necesari unii altora*. Nu numai nevoia de a se exprima se impune aici, ci și aceea de a ni se adresa. E o formă de socialitate estetică, invitație pentru a împărtăși o experiență comună. Arta, o clipă, reunește.

